

З

історії села

Братолюбівка

***(бувшого містечка,
бувшого центра волості
Олександрійського повіту
Херсонської губернії)***

*Серед степу , долину,
Ковили і калгану
Заснував козак зимівник,
Царським слугам заставу.
Поряд – «Чорний шлях»,
«чумацький», білі хати,
Подорожніх їде –
їде багато.
Де хатинки -
вже й село,
Розрослося,
торгувало і жило.
Тут брати хазяйнували*

*Лисаневичі їх звали,
Григорій і Семен
та сестра їх Настя,
працювали на землі
для людського щастя.
Вічний спокій тут знайшли
Брати любі божий дар.
Звідси назва для села
Ніби завжди тут була.
Люди й досі в ній живуть,
Братолюбівці їх звать.
І працюють і співають,
і минуле пам'ятають.*

Село виникло в першій половині XVII століття (автор «Нарисів історії Олександрійського повіту Херсонської губернії» за 1876 рік В.Никифоров відносить заснування Братолюбівка до 1740 року) на дорозі, що вела з Єлисаветграда (Кіровограда) на Кривий Ріг.

За наказом Катерини II, про ліквідацію Запорізької Січі в 1775 році, було вирішено на території Російської імперії утворити 20 губерній (до цього було 5). Це й спричинило до утворення Братолюбівської волості Олександрійського повіту.

Спочатку село звалося Лисаневичеве, бо ця земля належала пану Лисаневичу. 24 січня 1820 року Григорій Лисаневич у званні генерал-лейтенанта вийшов у відставку і поселився на батьківщині, у містечку Братолюбівці. Григорій Іванович володів 1795 року сільцем Григорівкою (назва утворена від імені власника) та селом Сторожівкою з 1776 року (відповідно 294 та 1309 десятин землі). Крім того, спільно з полковником Семеном Івановичем Лисаневичем (очевидно рідним братом) у 1796 році став власником сіл Федорівки (599 десятин) та Семенівки (з 1804 року). Цілком ймовірно, що своєю назвою Братолюбівка завдячує братам Лисаневичам.

З 1806 року Братолюбівка набуває статусу містечка. Тут було багато магазинів, відбувалися багатолюдні ярмарки. Був спиртний завод (цех).

В Братолюбівці земська школа (4 класи).

Паровий млин (збудовано в 1910 році) належав Соколовському.

Братолюбівка була ринком робочої сили до початку XIX століття, адже Братолюбівській волості були підпорядковані землі майже усього сучасного Долинського району та частина земель Антонівської волості Єлисаветградського повіту(села Антонівка, Широка Балка, Червоне озеро, П'ятихатки, Писанки, Данове, Дорошенкове, Ленінка – знаходились у відані Устинівського району до 60-70 років XX століття).

Пебред початком Першої Світової війни волосне управління перейшло до військового поселення Бокова, а Братолюбівку приписали до Кефалів (Олександрівка).

Мировим суддею у містечку Братолюбівка працював в кінці XIX століття Микола Львович Давидов (засновник дендрологічного парку «Веселі Боковеньки»).

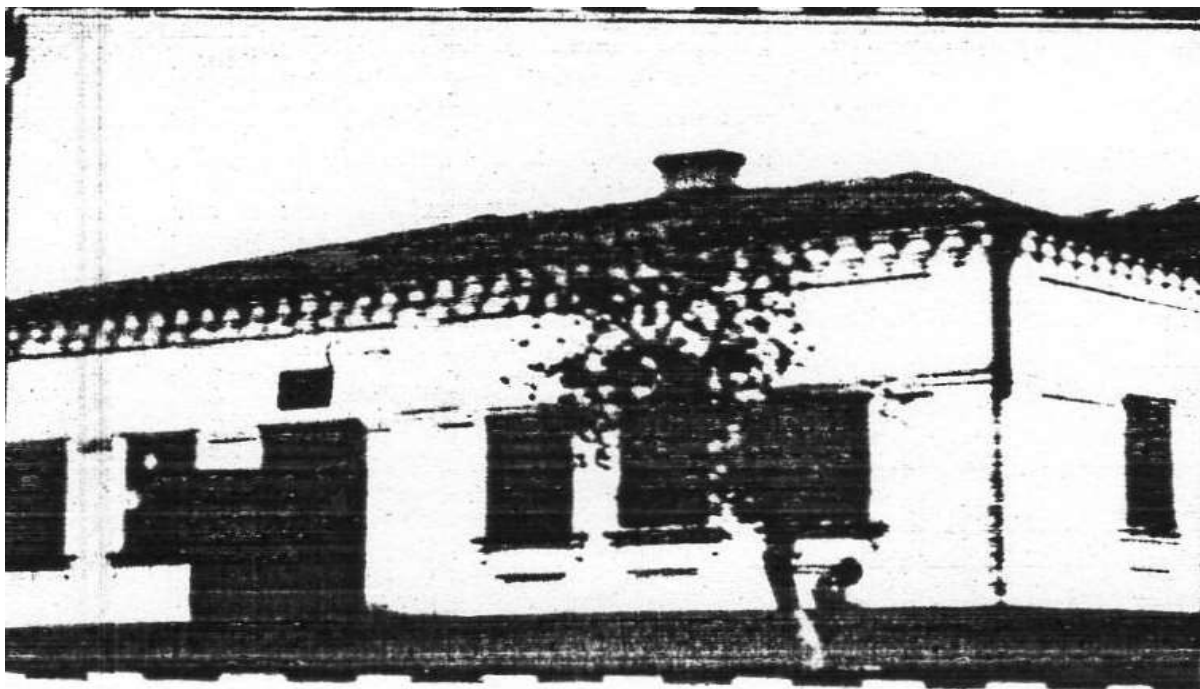
В 1927 році переселенці з села Варварівка заснували хутір Тихий Гай (тепер Дубровине). Перші жителі Олійник Іван, Вовк Євдоким, Клименко Федір, Пономаренко Явдоха, Сорока Люба.

Трохи далі, приблизно в цей же час, виник хутір Неждане. Після революції селяни одержали землю, а вона була розташована далеко від села, то вони і поселились на цих землях. В 1931 році на Тихому Гаю було створено колгосп «Червоний Чекіст», а на Нежданому - «П'ятирічка».

В період Великої Вітчизняної війни Братолюбівка була одним з центрів по організації концентраційних таборів(налічував 300 радянських воїнів – розстріляні фашистами), а з села на фронтах Другої Світової війни воювали більше 200 жителів (більша половина не повернулася).

На території села Братолюбівка існувало кілька будівель(бувши синагога, три пристосовані будинки, що залишилися з післяреволюційних часів та будинок Лисаневичів, що знаходився більше як за кілометр від

головної шкільної будівлі – синагоги) які після війни (1944 рік) було вирішено передати під школу.

Приміщення були відремонтовані і почалися навчання . Віра Петрівна Клочкова (дівооче прізвище Іващенко) почала працювати вчителькою молодших класів в селі Тихий Гай.

Відновила свою роботу Братолюбівська школа . Викладачами були Клавдія Григорівна Смола та Катерина Григорівна Бойко (нині проживає в місті Долинська)

В зв'язку з тим , що школа розміщувалася в кількох приміщеннях - назріла потреба будь-що будувати типове приміщення школи . Дирекція школи та районо підняли клопотання про будівництво.

Колгосп «Зоря комунізму» (голова Гуньков А.С.) на засіданні правління колгоспу , потім на загальних зборах колгоспників , прийняли рішення побудувати типове приміщення середньої школи. Придбали типовий проект, замовили проектну документацію. Але склалося так, що будівництво взяла на себе держава, використавши документацію , яка вже була в колгоспі. В 1974 році восени почали завозити будівельні матеріали, готувати котловани для нульового циклу. Почалася робота, хоч розгорталася вона дуже повільно. Підрядною організацією був «Кіровоградсільбуд» , будівельників було мало, справи ніяк не ладилися.

Дирекції школи (директор – Кушнір Ярослава Юхимівна, завуч – Москалець Поліна Іванівна), всьому педагогічному колективу необхідно було витратити багато енергії , залучаючи до роботи школярів, їхніх батьків і самим працювати у вільний від роботи час на будівництві .

В цей час завозилося для нової школи все типове обладнання згідно проектної документації . Цим займався завгосп школи Клочков Іван Михайлович , який відзначився особливою дисциплінованістю, старанністю і безкорисністю.

При допомозі вчителів, техпрацівників, учнів все обладнання було завезене . В грудні 1975 року школу було прийнято з деякими недоробками. Приймала нове приміщення комісія до якої входили : заступник голови облвиконкому Чабаненко Євгенія Михайлівна, голова Долинської райради депутатів трудящих

(голова райвиконкому) Бурлаченко Василь Васильович, голова Братолюбівської сільської ради, голова колгоспу, директор школи, депутати.

Але фактично школа не була готова прийняти учнів, ще майже до весни виконували свої недоробки. Дирекція школи мала вже змогу переносити, перевозити в нове приміщення обладнання. 30 серпня 1976 року відбулося свято відкриття нової школи.

Братолюбівка сьогодні - це центр Братолюбівської сільської ради, до складу якої входять села Братолюбівка та Дубровине Відстань між селами - 8 кілометрів.

Відстань до районного центру м.Долинська -20 кілометрів.

На даний час в Братолюбівці проживає 674 жителя (жінок - 386 ; молоді віком до 35 років - 137) в Дубровине - 81 житель(жінок 44; молоді віком до 35 років - 14).

З села Дубровине в Братолюбівській загальноосвітній школі навчається 5 дітей.

З будівель , що мають історичне значення залишилися:

- ***млин , побудований до революції 1917 року, використовувався до початку 90-х років ХХ століття;сьогодні знаходиться в напівзруйнованому стані (обладнання вивезене);***
- ***будинок бувшого земського лікаря, побудований до революції 1917 року, будинок сьогодні використовується як харчовий блок (кухня) для приготування їжі пацієнтам Братолюбівської лікарні***

(побудована в 1989 році на території колишньої земської лікарні від якої залишилися фундамент та підсобне приміщення – використовуються під гараж для лікарняного автомобіля);

- ***три будівлі (одна з підвальним приміщенням) бувшого спиртозаводу (так називали цех по розливу спирту і виготовлення горілки та солодких напоїв; спирт в дерев'яних бочках доставляли з***

Єлисаветграда кінною тягою), побудованого в кінці XVIII на початку XIX століття; сьогодні знаходиться на території бывшего районного відділення «Сільгосптехніка» (ліквідована в кінці 90-х років XX століття) в напівзруйнованому стані;

- *будинок колишньої єврейської синагоги (Братолюбівка довгий час була ярмарковим містечком з великою кількістю крамниць і торгівельних точок типу «лавка» - торгували переважно євреї, скуповуючи товари у селян з навколишніх сіл: скот, збіжжя, гончарні, ковальські, теслярські, кравецькі, шевські, бондарські, стельмахівські та інші вироби, які користувались попитом у місцевого населення, приїжджих купців та покупців, подорожніх, що направлялись по дорозі Єлисаветград - Кривий Ріг (збудована з твердим покриттям уже в радянські часи) і далі на південь, або в землі на північ від фортеці Святої Єлисавети.*

Сьогодні на місці ярмаркової площі побудована сільська школа

жилі будинки(вулиця Миру), колишній колгоспний тік

Старожили пам'ятають, як при спорудженні підвального приміщення нової школи (прийняла перших учнів 01.09.1976 року) неодноразово натрапляли на зруйновані підвальні приміщення з великою кількістю порожніх пляшок, керамічних виробів, що, очевидно, слугували тарою для горілчаних виробів.

На горішньому приміщенні колишньої «Сільгосптехніки»(колишній цех по розливу горілки та солодких напоїв) знаходили безліч коркових пробок та металевих плашок для закупорювання пляшок, сулій, банячків, баняків, слоїків(скляна тара ємністю від 125мл(рюмка) до 2,225л(кварта).

Готовий товар кінною тягою вивозився до Кривого Рогу – «Змичка» (в простонародді «Смичка») за 28 верств від Братолюбівки, де знаходились центри оптової та роздрібної торгівлі.

До цікавих історичних пам'яток слід сьогодні віднести слугуючи людям мости («великий» і «малий»), побудовані в довоєнні (1941-1945рр.) часи та децю дообладнані за часів тимчасової німецької окупації села (1941-1944 рр.).

«Великий» міст знаходиться безпосередньо в межах села (через річечку Боковеньку) ,

а «малий» за межами села в сторону Кривого Рогу (через потічок який відносять до річки Боковеньки – переходить у ставки і далі до балки Широкої , Скотоватої і далі переходить у річковий масив дендрологічного парку «Веселі Боковеньки»

Дорога Єлисаветград - Кривий Ріг проходила в межах історичного Чорного шляху, яким татари і турки гнали бранців в турецьку неволю та «чумацького», яким йшов інтенсивний обмін товарами «півночі – півдня» (збіжжя, шкіри, ремісничі вироби обмінювались на сіль, рибу, морепродукти, , тканини, тощо).

Наше сьогодні:

На території села Братолюбівка діє місцева рада. Апарат виконавчої влади розміщений в центрі села біля магазинів.

В цьому ж приміщенні також працює сільська бібліотека

та поштове відділення зв'язку.

Територіальної громада включає в себе два села : Братолюбівка та Дубровине (на відстані 11 км від Братолюбівки) Кількість населення територіальної громади становить 726 жителів 134 з них не проживають на території сіл (молодь в основному навчається та працює у місті Кривий Ріг , 1 – в Закарпатті, 1 – в Італії , 3- в Москві.)

По центру села проходить дорога державного значення Кіровоград – Кривий Ріг.

В центрі щоп'ятниці реалізується виїзна роздрібна торгівля.

На території сільської ради функціонує дільнична лікарня,

в якій розміщений аптечний кіоск

В центрі села працюють сім магазинів
(приватні підприємства)

та один добудується

Розташовані дві діючі вежі «КІЇВСТАР» та «АСТЕЛІТ».

Жителі села з великим задоволенням відвідують сільський будинок культури ,де проводяться вечори відпочинку.

(Святкування 8 Березня 2013 року.)

В центрі села насаджений парк відпочинку в якому знаходиться пам'ятник загиблим воїнам в роки Великої Вітчизняної війни (зі слів жителів села Братолюбівка в двадцяті роки на місці парку були єврейську каруселі)

На території сільської ради є двоповерхова школа,

в якій розташований дитячий садок **«Пізнайко»**

В селі функціонує СТОВ «Зоря»(сільське товариство обмеженої відповідальності), яке займається вирощуванням сільськогосподарської продукції : соняшника, пшениці, жита, кукурудзи, вівса, ячменю, ріпаку.

Сільська рада надає землі державної та комунальної власності в оренду : ТОВ «Вогник», ФГ «САЗ», ФГ «Віталій», ФГ «Україна», ФГ «Хуторна», ФГ «Росток», ФГ «Маяк».

На території сільської ради є п'ять ставків. Два ставка , які знаходяться в межах села - вільні, три інші взяті в оренду СТОВ «Зоря» ,

ФГ «САЗ», ТОВ «Вогник».

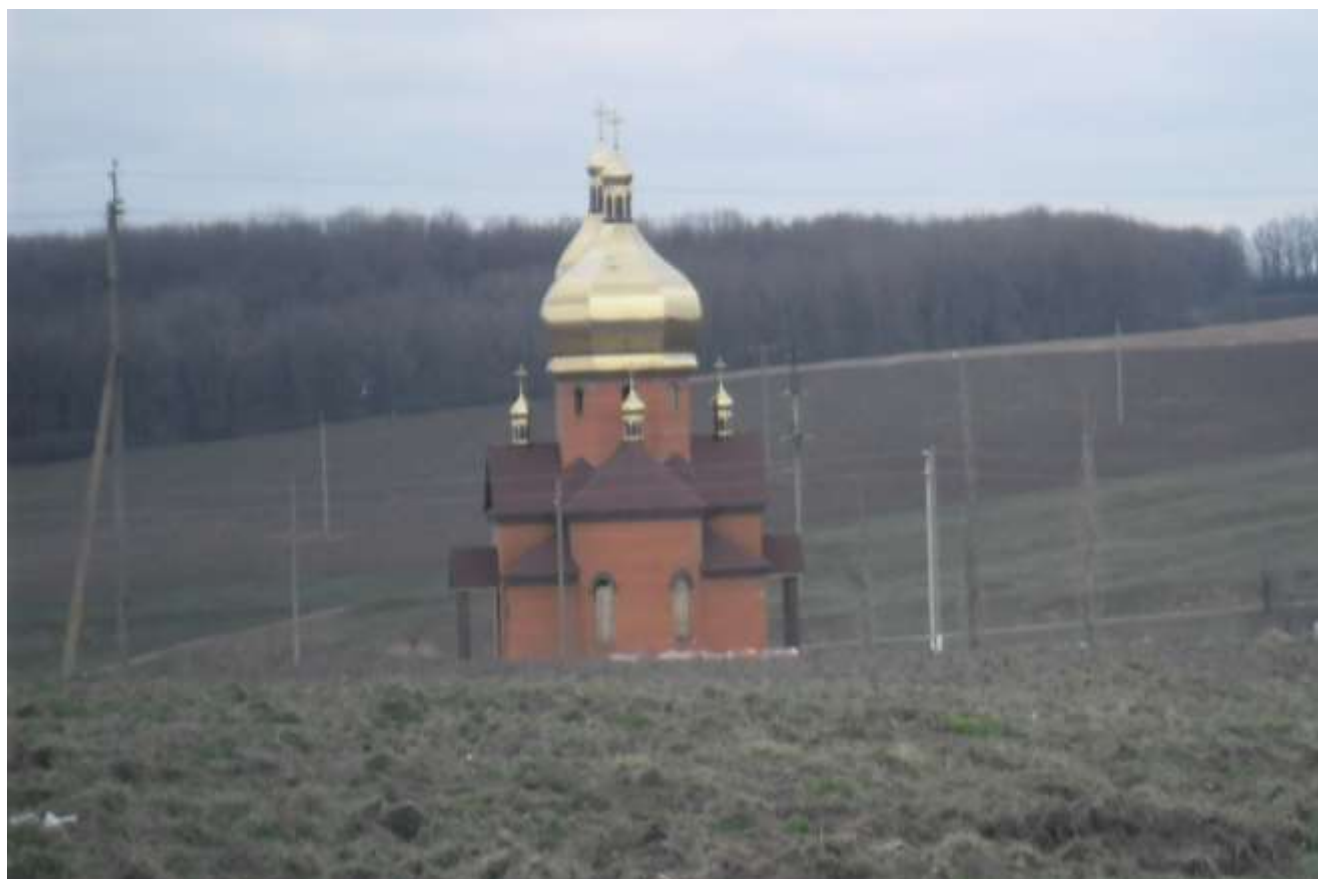
Культурною спадщиною України на території села значиться 2 кургани та 2 курганні групи по 2 кургани в кожній , загальною площею 0, 98 га.

- курган №5 (охоронний № 1436) площею 0.16 га /Знаходиться на землях ,які перебувають оренді СТОВ»Зоря»/ .
- курган №6 (охоронний №1437) площею 0.1 га
- знаходиться на землях, які перебувають в оренді ФГ «Валерія ЛЛЛ»
- курганна група №1 (охоронні № 1434/3, №1434/4) площею 0,51 га Знаходиться на землях ,які перебувають оренді ТОВ «Вогник».Курган №4 охоронний №1434/4 є пам'яткою національного значення

- курганна група №2 (охоронний № 1435/1, №1435/2) площею 0.2 га.

З 2011 року в Братолюбівці будується церква.

Капличка, збудована в 2012 році в селі Дубровине

Святкування День села Дубровине

